

Kuntaliitto
Kommunförbundet

Sosiaali- ja terveystoimen rahoitus 2020

Kuntamarkkinat
11.-12.9.2019

Erityisasiantuntija Mia Malmila
[@MMalmila](#)

11.9.2019

Tilannekuvaa sosiaali- ja terveysnäkökulmasta

- Julkisen hallinnon päälinja jatkuu edelleen. Kunnat vastaavat paikallisista tehtävistä yksin tai yhdessä muiden kuntien kanssa.
 - Vuosina 2011 – 2014 [kuntajakoselvitykset](#) (Kataisen ja Stubbin hallitus)
 - Selvityksiin osallistuivat Espoo, Sipoo, Vantaa, Jyväskylä, Petäjävesi, Joensuu, Liperi, Lappeenranta, Oulu, Tornio, Lahti, Hollola, Vaasa, Mustasaari, Vöyri, Turku ja Raisio
 - Kuntaliitoksia toteutettiin Lahden seudulla.
 - Kesällä 2015 päätettiin sote- ja maakuntauudistuksen toteuttamisesta (Sipilän hallitus)
 - Toteutuminen olisi puolittanut kuntien palvelut ja talouden.
 - Useat pienet kunnat siirsivät terveyspalvelut ja osan sosiaalipalveluista kuntien yhteistoiminta-alueille sekä yksityissektorille.
 - Suomen vahva perustuslaki tyrmäsi etenemisen keväällä 2019.
 - Kesällä 2019 päätös parlamentaarisen valmistelun jatkamisesta (Rinteen hallitus)
 - Ks. [sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen Suomessa](#) vuonna 2019
 - Valtion 2019 II lisätalousarvio/ 211 milj. euroa
 - määrärahavaraus avustusten maksamisesta **kunnille ja kuntayhtymille** toiminnan **tehostamiseen** sekä sosiaali- ja terveydenhuollon **uudistamista** tukeviin hankkeisiin
 - Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamiseen ja niiden **valtakunnallisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden kulujen kattamiseen**
 - Määrärahaa saa käyttää **myös henkilöstön palkkaamiseen**.

Valtion vuoden 2019 lisämäärärahalinjauksia

Pääluokka 28

VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Vuoden 2019 II lisätalousarvio

70. Valtionhallinnon kehittäminen

05. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden kehittämisen tuki ja ohjaus sekä julkisen hallinnon tuottavuuden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentin perustelut muutetaan seuraaviksi siten, että määrärahaa saa käyttää:

- 1) hallitusohjelman mukaisten tuottavuustoimenpiteiden valmisteluun ja toteutukseen
- 2) sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistamiseen ja siihen liittyvien valtakunnallisten kehittämis- ja kokeiluhankkeiden menojen maksamiseen
- 3) avustusten maksamiseen kunnille ja kuntayhtymille sekä muille yhteisöille toiminnan tehostamiseen ja sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastuspalveluiden uudistamista tukeviin hankkeisiin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiotutkimukseen varataan 4 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös henkilöstön palkkaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään hallitusohjelman mukaisiin sosiaali- ja terveystaloudellisiin sekä pelastustointia koskeviin uudistamisen johto-, ohjaus- ja koordinaatiotehtäviin. Määrärahaa käytetään tietojärjestelmien yhteensovittamiseen, valtakunnalliseen ICT-valmisteluun ja muuhun sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kehittämistyön rahoitukseen.

Määrärahaa käytetään myös julkisen hallinnon tuottavuuden edistämiseen liittyviin kehittämishankkeisiin, kuten tilaasioiden ja hankintojen tehostamiseen, paikkariippumattomuuden ja palveluverkon kehittämiseen.

Momentille ei edellä olevan johdosta ehdoteta lisämäärärahaa.

Momentin nimike on muutettu.

2019 II lisätalousarvio
2019 talousarvio

—
211 015 000

Kuntatieto-ohjelma

Kuntatieto-ohjelma parantaa julkisen hallinnon toiminnallista ja tiedollista yhteentoimivuutta.

Kuntatieto-ohjelma

Kuntatieto-
ohjelman
toimikausi on
30.6.2020 asti.

Kuntatieto-ohjelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittyminen

- Erikoissairaanhoidon kustannukset kasvussa jo useita vuosia, vaikutukset kuntatalouteen merkittäviä
- Suurissa kaupungeissa terveydenhuollon kustannuskasvu taittunut jo vuonna 2009
- Yhteistyörakenteita mm.
 - 2016: Etelä- Karjalan sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä (Eksote: Imatra, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti, Savitaipale, Taipalsaari)
 - 2017: Etelä-Savon sairaanhoitopiiri (Essote: Hirvensalmi, Juva, Kangasniemi, Mikkeli, Mäntyharju, Pertunmaa, Puumala, esh:n osalta Joroinen ja Pieksämäki), Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalvvelukuntayhtymä (Soite: Kokkola, Kannus, Kruunupyy, Kaustinen, Toholampi, Veteli, Halsua, Lestijärvi, Perho, osajäsenenä Reisjärvi, sopimuskuntina Pietarsaari, Evijärvi, Kinnula, Kalajoki, Alavieska, Ylivieska, Sievi, Nivala, Haapajärvi, yhteistyökuntina Uusikaarlepyy, Luoto, Pedersöre, Vimpeli, Merijärvi, Oulainen, Haapavesi, Kärssämäki, Pyhäjärvi), Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvvelujen kuntayhtymä (Siun sote: Heinävesi, Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kitee, Kontiolahti, Lieksa, Liperi, Nurmes, Outokumpu, Polvijärvi, Rääkkylä, Tohmajärvi, Valtimo)
 - 2019: Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY: Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Iitti, Kärkölä, Lahti, Myrskylä, Orimattila, Padasjoki, Pukkila, Sysmä), Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymä (Keusote: Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula), Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalvvelujen kuntayhtymä (Kymsote: Hamina, Kotka, Kouvola, Miehikkälä, Pyhtää ja Virolahti)
- Vuonna 2019 on käynnistetty [pääkaupunkiseudun erillisselvitys](#)työ kaupunkineuvos Kari Nenosen johdolla.

[Kuntaliiton aluekarttoihin ja tilastotietoihin](#)

Perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen järjestäminen Manner-Suomessa vuonna 2019

Kunnat yhteensä, Manner-Suomi 295

Kunta järjestää palvelut itse 74 kuntaa, väestöstä 48 %

Yhteistoiminta-alueet yhteensä 59, kuntia 221, väestöstä 52 %

Kuntayhtymiä 33, kuntia 160

Vastuukuntamallin yt-alueita 26, kuntia 61

Yhteensä 61 kuntaa, jotka ovat siirtäneet vain terveydenhuollon tai osia sosiaalihuollosta yhteistoiminta-alueelle.

Terveyskeskukset yhteensä 133

Kuntien 74

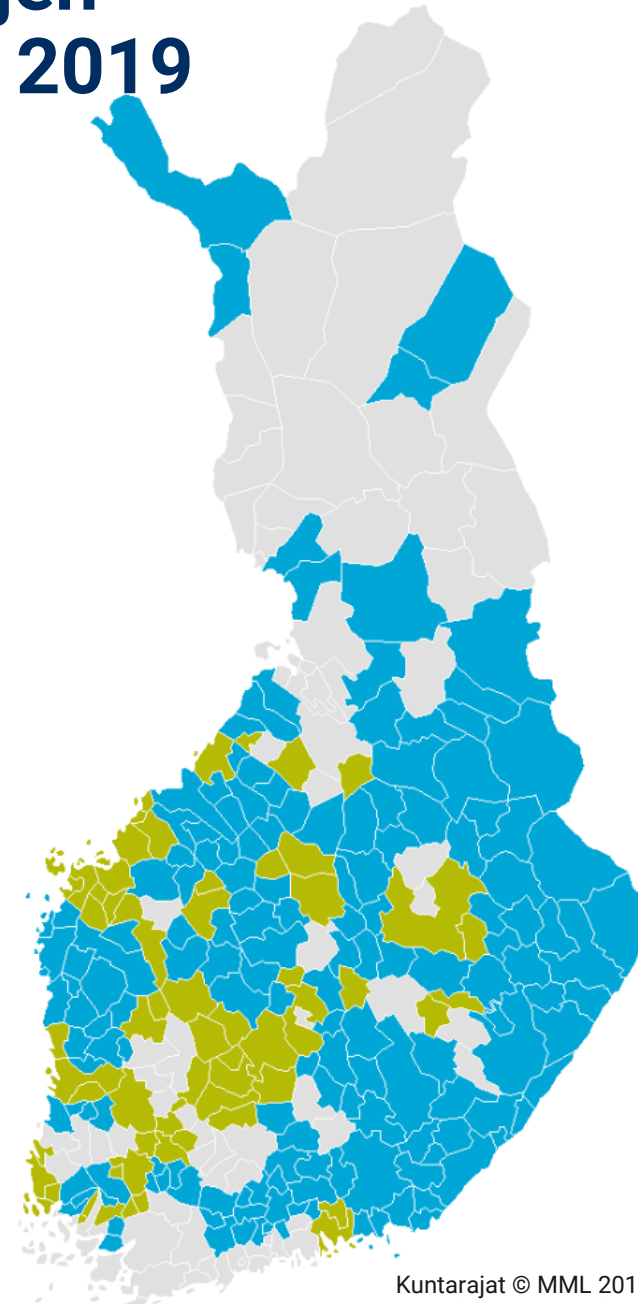
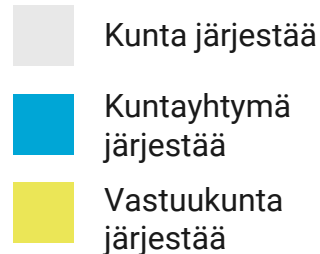
Kuntayhtymien 33

Vastuukuntien 26

Terveyskeskukset

Alle 20 000 asukasta 67

Yli 20 000 asukasta 66

[Linkki järjestämistilanteeseen](#)

Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkoistukset vuosina 2019 – 2020

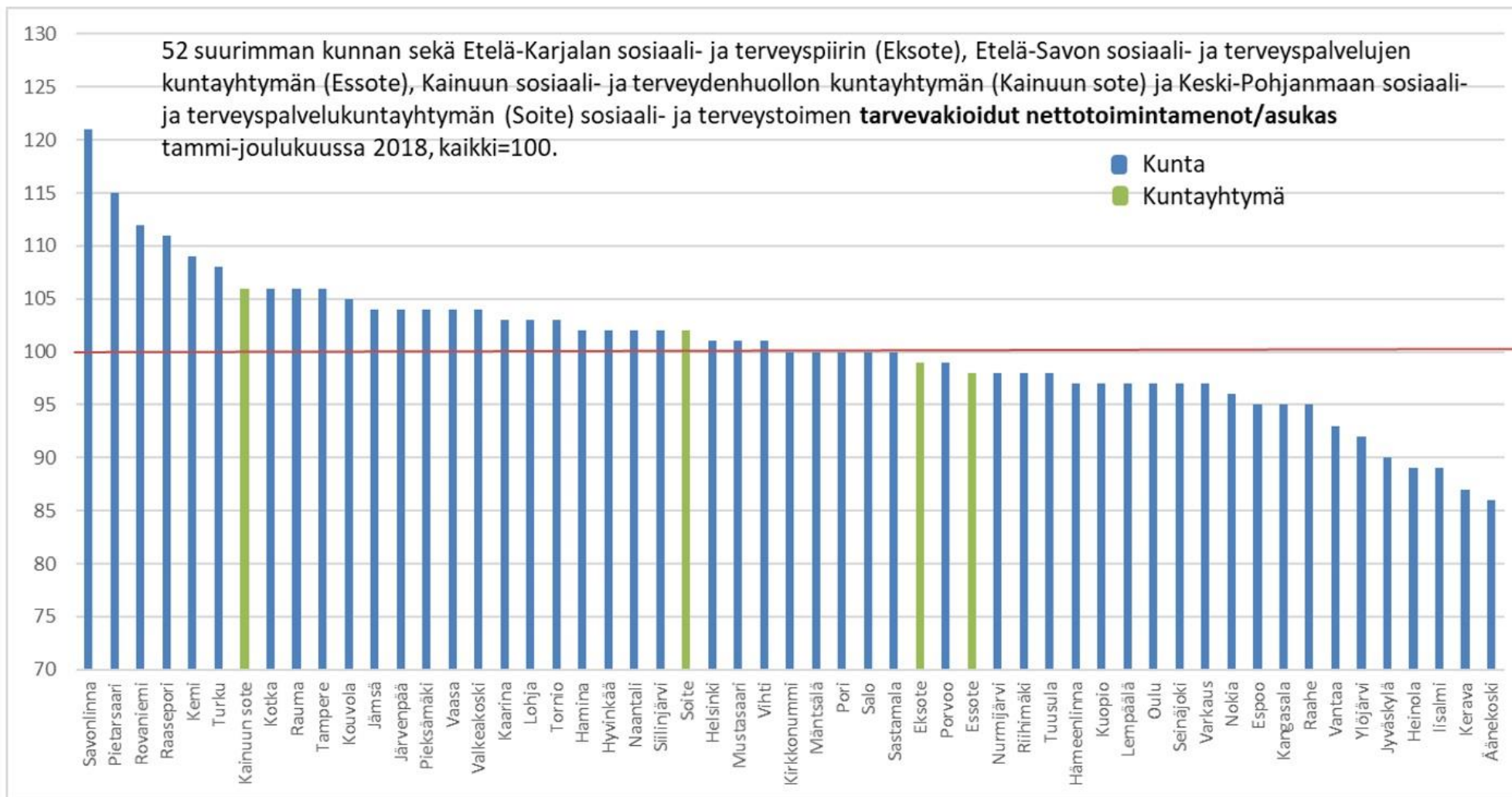
- **Hattula, Juupajoki, Jämsä, Kihniö, KuusSote (Alavus, Kuortane, Soini, Ähtäri), Mänttä-Vilppula, Parkano** – yhteisyritys Pihlajalinnan kanssa
- **Kärsämäki, Puolanka, Pyhtää** osana Kymsotea, **Rääkkylä** osana Siun sotea, **Sulkava, Sysmä, Tohmajärvi** (ulkoistus vuoden 2019 loppuun) osana Siun sotea – Attendon ja Terveystalon fuusioitumisen jälkeen Attendo jatkaa kokonaisulkoistuksissa Terveystalon alihankkijana
- **Kinnula, Lumijoki, Rantasalmi, Tervola** (enintään 30 % kunnan sosiaali- ja terveyspalveluista ulkoistetaan) – Terveystalo
- **Posio** – Coronaria
- **Kemi, Keminmaa, Simo, Tornio** – yhteisyritys Mehiläisen kanssa, **Siikalatva** – Mehiläinen
- **Ruovesi, Virrat** – Keiturin Sote Oy, Virtain kaupungin tytäryhtiö

Kuntien tekemät sopimukset yksityisten palveluntuottajien kanssa ovat kattavuudeltaan erilaisia ja osassa sopimusaika on kirjattu jatkumaan jopa vuoteen 2031 (sisältää optiovuodet)

[Sosiaali- ja terveydenhuollon ulkoistustilanteeseen](#)

- Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus Suomessa edelleen monikanavainen
- Rahoittajia:
 - Kunnat
 - Valtio
 - Kotitaloudet
 - Kansaneläkelaitos (Kela)
 - Työnantajat
 - Yksityiset vakuutusyhtiöt
- Ikääntyneiden palveluasuntojen rahoittamiseen osallistuu Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskus (ARA)
- Avustuksia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen myöntää Veikkaus (STEA)

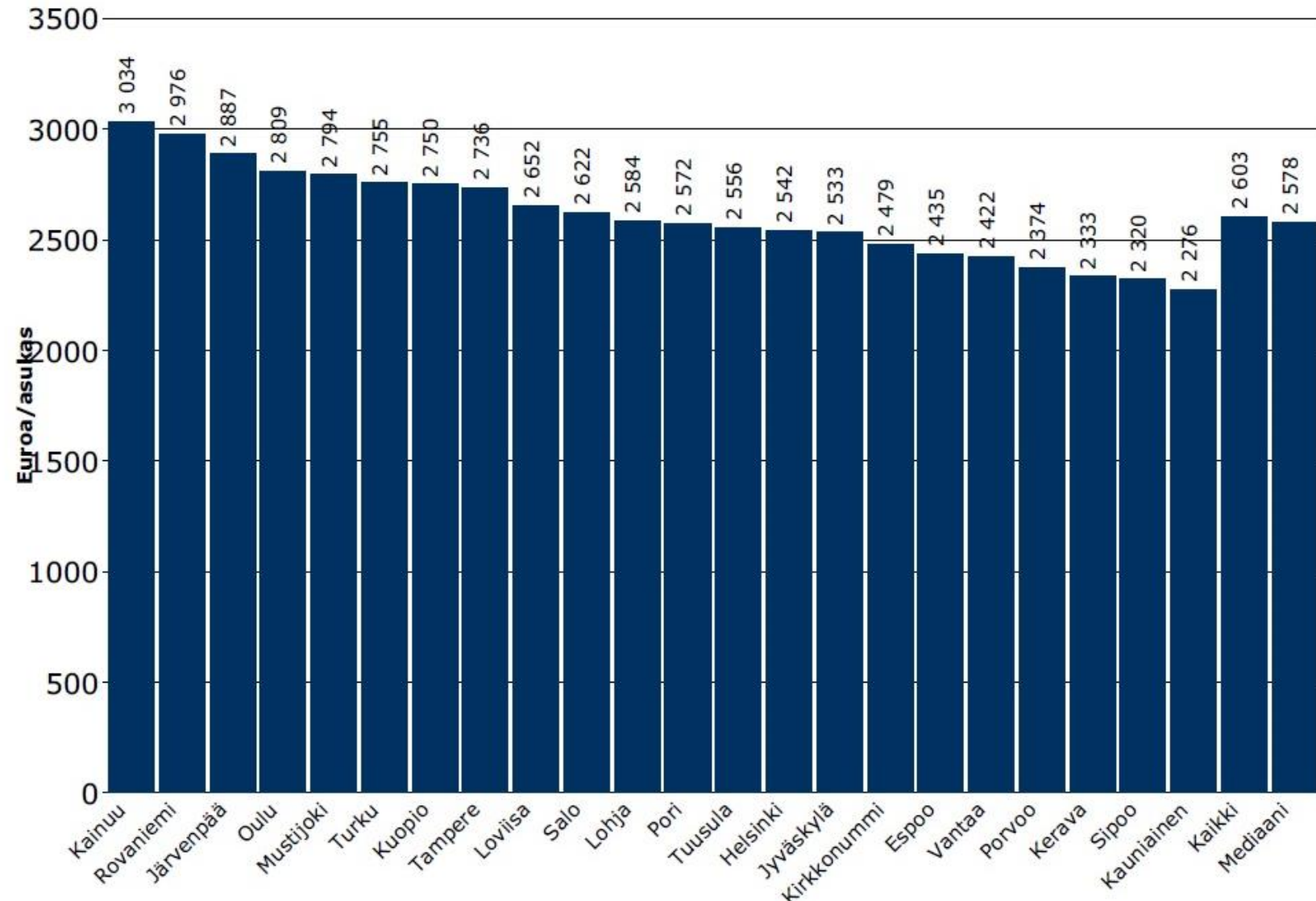
Vertailukuntien ja -kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut nettotoimintamenot Suomessa vuonna 2018

Tarvevakioidut nettotoimintamenot indeksi, mukana olevien kuntien tarvevakioidut menot/asukas yhteensä = 100
Tarvekerroin, THL - Sosiaali- ja terveydenhuollon tarvevakioidut menot

[Nettotoimintamenoraporttiin](#)

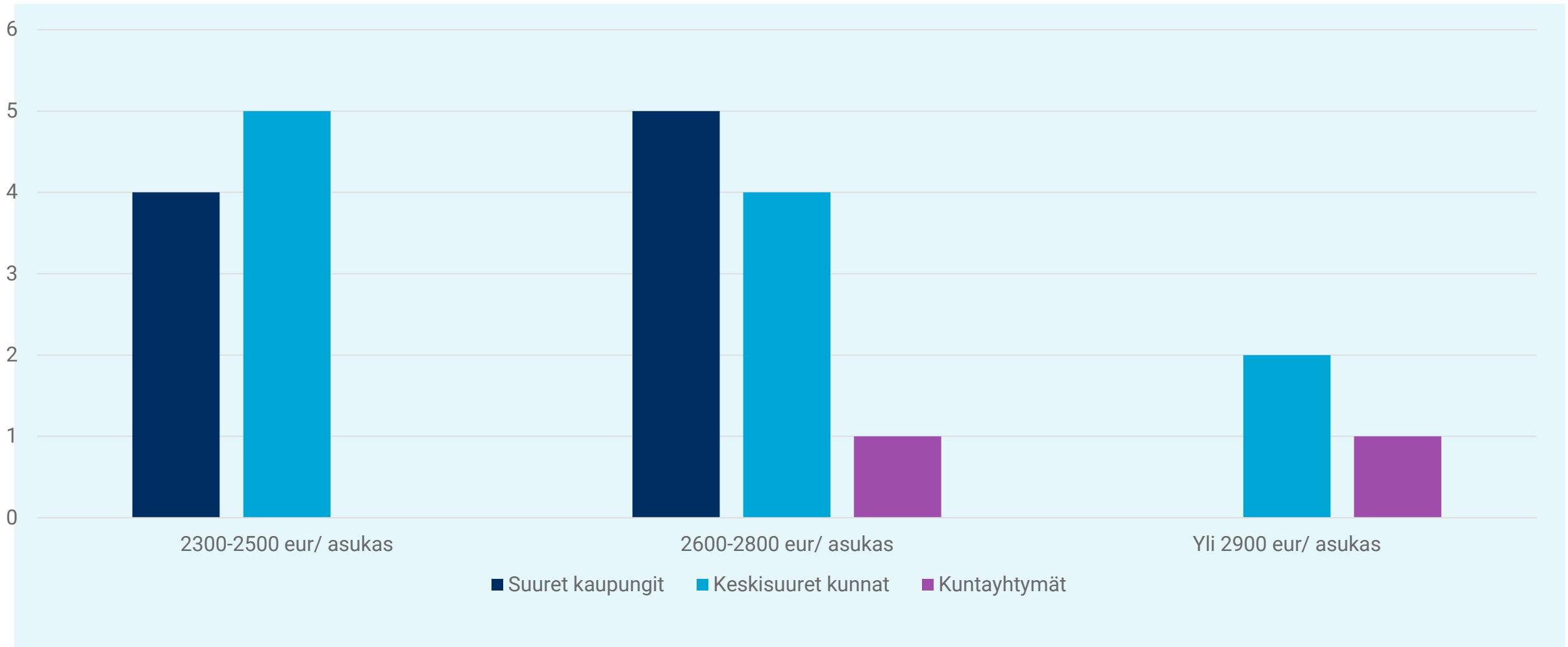
Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen onnistumisia vuonna 2018

[Kustannusvertailuihin](#)

Terveystenhuollon rahoituksen käyttö suurissa kaupungeissa ja keskisuurissa kunnissa ja kuntayhtymissä vuonna 2018

Ikävakioitujen terveydenhuollon kustannukset asukasta kohden vuoden 2018
kustannusvertailukunnissa

Julkisen talouden suunnitelmasta poimittua

- Väestö ikääntyy - näkyy kasvupaineena erityisesti hoito- ja hoivamenoissa
- Paikallishallinnon rahoitusasema heikkeni vuonna 2018 - syinä heikko verotulojen ja kohonnut kulutusmenojen kasvu
- Julkinen velka suhteessa BKT:hen alle 60 % vuonna 2018
- Julkinen talous velkaantuu edelleen.
- Valtion ja paikallishallinnon yhteenlaskettu alijäämä 2020-luvun alussa lähes 4 mrd. euroa
- Suomen kokonaisvastuut eurokriisin hoidosta vuoden 2018 lopussa 10 mrd. euroa
- Valtion velkaosuus 105 mrd. euroa – n. 45 % BKT:sta
- Kuntien velkaosuus 20 mrd. euroa – lähes 9 % BKT:sta vuonna 2018

Julkinen talouden suunnitelma vuosille 2020–2023 hyväksytty

Valtiovarainministeriö 4.4.2019 13.26
TIEDOTE

Valtioneuvosto päätti 4. huhtikuuta vuosien 2020–2023 julkisen talouden suunnitelmasta.

Julkinen talouden suunnitelma vuosille 2020–2023 ei sisällä uusia poliittisia linjauksia, vaan se pohjautuu nykyllä sääntöön ja siinä on otettu huomioon pääministeri Sipilän hallituksen tekemien päätösten vaikutukset tulevien vuosien meno- ja tulotasoon.

Lisäksi valtioneuvosto hyväksyi vakausohjelman (julkisen talouden suunnitelman liite) ja kansallisen uudistusohjelman, jotka Suomi toimittaa EU:lle. Ohjelmat liittyvät talouspolitiikan EU-ohjausjaksoon.

[Julkinen talouden suunnitelma](#) PDF 462kB (sisältää vakausohjelman)

Kansallinen uudistusohjelma

Talouspolitiikan EU-ohjausjakso

Vuosien 2020–2023 teknisestä julkisen talouden suunnitelmasta sovittiin (valtioneuvoston tiedote 28.3.2019)

[Julkinen talouden suunnitelma 2020-2023](#)

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudet kasvavat miljardilla eurolla vuonna 2020

- Kilpailukyky sopimukseen (kiky) liittyvä lomarahojen leikkaus ja kikyyn liittyvä valtionosuuden vähennys päättyvät vuonna 2019. Kuntien henkilöstökustannukset kasvavat vuonna 2020.
- 25 % valtionosuuden korotuksesta koostuu kikyyn liittyvästä kertaluonteisesta 237 milj. euron kompensatiosta.
- Valtionosuus lisääntyy noin 215 milj. euroa vuonna 2020, mutta verotulot vähenevät vastaavalla määrällä.
- Valtionosuudet kasvavat noin 100 milj. euroa valtion ja kuntien välisen vuosittaisen lakisääteisen kustannustenjaon tarkistuksen perusteella.
- Peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään indeksikorotus, joka lisää valtionosuutta 187 milj. euroa. (VM 18.6.2019)
- Valtion vuoden 2020 talousarvion laadinta on viimeisteltävänä. [VM:n budjettiesitykseen](#)

- Rinteen [hallitusohjelman](#) toteuttaminen
- [Valtiovarainministeriön talousarvioesitys](#) vuodelle 2020 <http://budjetti.vm.fi/>
- [Tulorekisteri](#)n toiminnallisuuden varmistaminen – vaikuttaa [vero](#)tulokertymän raportointiin ja valtionosuuksien laskentaan <https://www.vero.fi/>
- [JHS200-palveluluokitus](#) kuntien taloushallinnon järjestelmiin vuonna 2020 ja automaattisen talousraportoinnin käynnistyminen vuoden 2021 alusta alkaen – tietotoimitukset kunnista ja kuntayhtymistä Valtiokonttoriin
- Talous- ja toimintatilaston tietojen toimittaminen Tilastokeskukselle päättyy, kun tiedot toimitetaan XBRL-taksonomialla Valtiokonttoriin. Ks. [aikatauluohje](#)
- Kunnissa talousarviovalmistelun viimeistelyä ja käyttösuunnitelman laadintaa

Prosessien tiivistäminen ja yhteistyö yhä tärkeämmässä roolissa

K Kuntaliitto
Kommunförbundet

Pääministeri Antti Rinteen hallitusohjelma 2019 – 2023, sosiaali- ja terveystalouden uudistus 570 milj. euroa

Tavoitteet:

- Hyvinvoinnin edistäminen ja eriarvoisuuden poistaminen
- Lapsi- ja perheystävällisyyden edistäminen
- Ikäystävällisyyden edistäminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden parantaminen

Huomioitavaa:

- Sosiaali- ja terveystalouden rakenneuudistus
- Sosiaaliturvan uudistus **300 milj. euroa**
 - Ikäihmisten toimeentulon turvaaminen, köyhyyden vähentäminen
 - Lapsiperheiden aseman parantaminen, eriarvoisuuden vähentäminen

Hallitusohjelman 2019 – 2023 rahavarouksista poimittua

- Vanhuspalvelulain laaja päivitystyö ja hoivahenkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta (0,7) ympärivuorokautisen hoivan yksiköissä säädetään lailla **70 milj. euroa**
- Kotihoidon resurssien riittävyyden turvaaminen ja kehitetään omaishoidon kehittäminen **45 milj. euroa**
- Perhekeskustoimintamallia levittäminen ja neuvoloiden roolin kehittäminen **4 milj. euroa**
- Lastensuojelun henkilöstömitoituksen säätäminen **9 milj. euroa**
- Asiakasmaksulain uudistaminen **45 milj. euroa**
- Hoitotakuun kiristäminen **50 milj. euroa**
- Poikkihallinnollisen mielenterveysstrategian laatiminen **18 milj. euroa**
- Vaasan keskussairaala laajan päivityksen sairaalaksi **1 milj. euroa**
- Eläkkeiden korottaminen **183 milj. euroa**
- Opintorahan indeksimuutokset **25 milj. euroa**

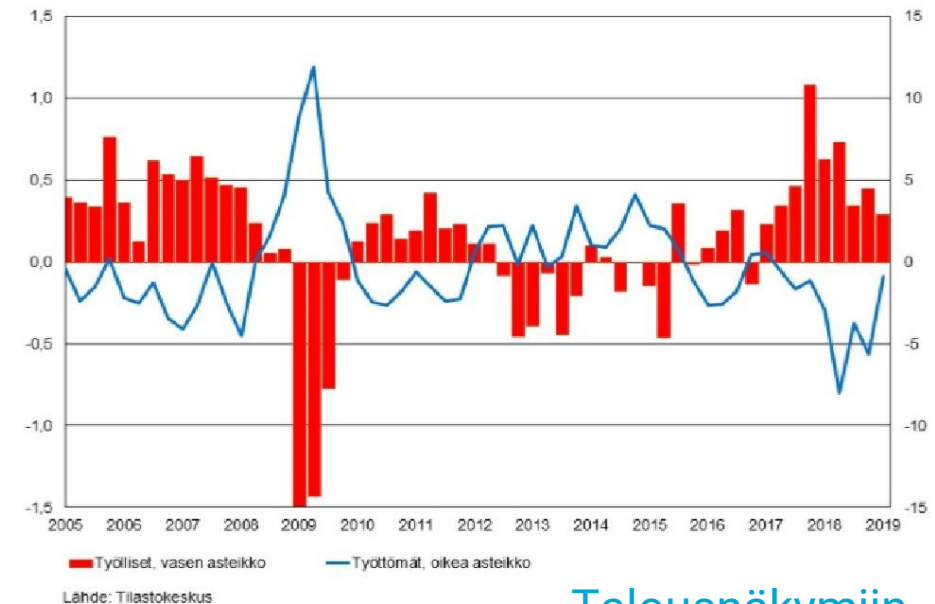
Kuntaliiton huomioita rahoitustilanteesta ja kuntatalouden vakauttamisesta

- Veroennustetilanne edellyttää kuntien omaa tehostettua talouden seurantaa, arviointia ja merkittäviä ratkaisutoimia vuosina 2019 – 2021.
- Kilpailukyky sopimuksen lomarahaleikkaus päättyy vuoden 2020 alkuun mennessä.
- Tietoteknisten ratkaisujen ja digitaalisuuden laajenemisen haasteet tulee huomioida paikallisesti.

Talousnäkymät ja palkanmuodostus

Kuvio 1. Työllisyys ja työttömyys, trendin muutos edellisestä neljänneksestä, %

[Talousnäkyymiin](#)

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa huomioitavat rinnakkaiset muutokset

Etenemisaikataulu					
2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tietosuoja	Tietosuoja	Tietosuoja	Tietosuoja	Tietosuoja	Tietosuoja
	Tulorekisteri	Tulorekisteri	Tulorekisteri	Tulorekisteri	Tulorekisteri
	Suomi.fi valtuudet ja tunnistautuminen	Suomi.fi valtuudet ja tunnistautuminen	Suomi.fi valtuudet ja tunnistautuminen	Suomi.fi valtuudet ja tunnistautuminen	Suomi.fi valtuudet ja tunnistautuminen
		"Verkkolaskulaki" Turvalasku Ostolaskujen avaaminen	"Verkkolaskulaki" Turvalasku Ostolaskujen avaaminen	"Verkkolaskulaki" Turvalasku Ostolaskujen avaaminen	"Verkkolaskulaki" Turvalasku Ostolaskujen avaaminen
		Kuntien "taloustietolaki"	Kuntien "taloustietolaki"	Kuntien "taloustietolaki"	Kuntien "taloustietolaki"
		eKuitti	eKuitti	eKuitti	eKuitti
		Oman talouden ennustaminen, Kustannuslaskenta, Kolmansien osapuolten palvelut	Oman talouden ennustaminen, Kustannuslaskenta, Kolmansien osapuolten palvelut	Oman talouden ennustaminen, Kustannuslaskenta, Kolmansien osapuolten palvelut	Oman talouden ennustaminen, Kustannuslaskenta, Kolmansien osapuolten palvelut
	11.9.2019	Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus 2020, M. Malmila	Etuustiedot	Etuustiedot jne.	Etuustiedot jne.

Vastuualueet

Sosiaali- ja terveydenhuollon
rahoitusasiat

Taloudellisten vaikutusten arviointi

Tilastoinnin ja tuloksellisuusmittareiden
kehittäminen

Mia Malmila, erityisasiantuntija

Tulevia tapahtumiamme

Kuntamarkkinat 11.–12.9.2019, Kuntatalo, Helsinki

Ilmoittautuminen ja ohjelma

Sosiaali- ja terveystieteiden seminaarit Kuntamarkkinoilla

Lataa uusi Kuntamarkkinat-sovellus puhelimeesi!

Sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojaseminaari - SohviTellu 2019, 26.-27.11.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus

Mia Malmila

+358 50 526 8113

Mia.Malmila@kuntaliitto.fi, Soster@kuntaliitto.fi

@MMalmila

Onnistuva Suomi tehdään lähellä

kuntaliitto.fi

PL 200, 00101 Helsinki
Kuntatalo, Toinen linja 14
00530 Helsinki

Kuntaliitto LIVE -verkkolähetykset

Sote-studio